

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV.

Овај листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцива.

№ 100.

ЛАДНА ИЛИЦА.

(свршетакъ)

На тако светчано изясненѣ Долотовъ се само яко поклони и оставивши удовицу у найвећој раздражености, отиде у гостионицу, куда су обично долазили люди, кои нису кодъ куће ручавали већ тамо за врло умѣрену цѣну узимали башъ добаръ ручакъ. Было е друштво врло велико. Разговарали су се о води и лѣту и здрављу и еданпутъ рећи о свачему, што се годъ тиче онога, кои дође у Лопухинку. Долотовъ запыта едногъ лѣкара у колико изненадна ладна илица ономе, кои никадъ ние быо у ладной води, може наудити. . . Лѣкаръ одговори да то може учинити да човекъ добіе яку грозницу одъ назеба ако не и вруницу. Долотовъ се на то нешто замисли.

Јве му да е еданъ слуга ђенералице Гончевске радъ съ нѣмъ нешто разговарати се. Долотовъ отиде у собу са стране. Слуга му преда едно писманце. ђенералица бѣше брзо написала на едномъ листићу хартије: мирисомъ пошкроплѣне, ово :

„Васъ и све, кои невѣрую да Клечевъ хоће чисто да полуди одъ любви справъ мене, молимъ покорно да одмахъ отидете на великій изворъ до илице, гдѣ ћете се нѣмъ освѣдожити до кога се степенa простире Клечевъва любовь справъ мене.

Марія Семеновна, удовица ђенерала Гончевскогъ.“

Долотовъ одмахъ на гласъ прочита писманце свѣтлои кои су были у соби, гдѣ се руча. Сви еднотласно заклоче одмахъ радити по позиву. Узъ путь поведе онъ са собомъ и барона Рабеа, кои е, кадъ е чуо шта се догодило, испустио чакъ и свой штапъ. Тако многобројно друштво разговараше се свимъ путемъ о томе, какву ли ће пробу метнути ђенералица Клечева. Едни рекоше да ће га натерати да као лабудъ плива по езеру, а други да ће 30 чаша воде морати попити за 30 минута, а трећи опетъ да ће га опетъ едну четвртъ сата метнути да стои у води, која пада као киша и т. д. Свадѣй е едва чекао да види шта ће бити. Узъ немирно то друштво пристане чакъ и стара Бурбина, која ние могла тако красну прилику пропустити да ненабави предмета за приповѣданъ и тороканъ.

Долотовъ иѣше напредъ.

Украј езера, починиоћи одъ велике илице, стое четири велике лѣпе куле, у кое крозъ цѣви долази изворна вода изъ планине. Та вода пада са висине одъ два хвата, едногъ хвата и по, едногъ хвата и два аршина. Тамо се редко ко купа, ербо е за обичне болести одъ назеба и прозеба одвећ силовита вода и само за четири степенa топла и пада у широкимъ брисковима.

Онѣ, гдѣ са найвеће висине пада вода, стаяше ђенералица Гончевска са Клечевимъ. Онъ имаѣше приѣракъ и шеширъ, бѣле рукавице, прслукъ отворене бое са грудма отворенимъ и чизме одъ коже што се свѣтли. О нѣговой руци имаѣше онъ едну лаку горню хальину. Удовица имаѣше приѣ заогртачъ и нешто се живо разговараше са пѣсникомъ. Овај изгледаше врло снуженъ и наочигледъ незадоволянъ. Долотовъ каже своме друштву да остане когъ чесме, па онда самъ отиде ближе удовици и Клечеву.

„О, вы сте дошли, господине Долотове? Башъ сте добро дошли!“ рече удовица раздражено. „Вы доведете са собомъ и много друштва. Тимъ болъ, баръ сви ће посвѣдожити на што се господинъ Клечевъ мени за любовь одважава. Вы знате да онъ овѣ ние никако Лопухинке, већ мене ради и да се онъ никадъ некупа и никако неможе трпѣти ладну воду. Садъ ће онъ одмахъ стати подъ ту, два хвата високу воду и тамо у подпуномъ за балъ одѣлу одстояти петъ минута, те показати да онъ на свѣту нема ништа выше одъ мое желѣ.“

Долотовъ неодговори ништа. Већ погледа у пѣсника. Овај се яко налоти: устне му задрѣху, у лицу стане мѣнати часъ найотворенію црвену а часъ опетъ бѣлу бою као оно у мртваца, а руке згрчи едну у другу; али ни онъ нерѣче речи.

„Да неће бити много петъ минута?“ примѣти најпосле Долотовъ. „Господинъ Клечевъ може яко назебсти.“

Удовица немарно слегне раменима и пытаюћи погледаше у пѣсника. Овај корачи напредъ, па онда опетъ стане и промуклимъ и дрѣхућимъ гласомъ запыта: „Дакле Вы то хоћете башъ доиста?“

„Никако неполуштамъ!“ рече она постоянно и строго.

„Вы сте немилостива!“ рече пѣсникъ тако, како га едва чути моглоше. „Вы ми недадите времена ни спремити се за тако опасно кушањ. Вы рекосте да се обучемъ, те да се вечерасъ шетамо, а после обићосте е-

зеро и садъ ми изненада кажете да станемъ подь ладну воду, на кою я мрзимъ.“

Па онда мало престане као да очекуе одь нѣ утѣхе и милости. Удовица пакъ са оборенимъ очима стајше спокойно, и нестрпљиво врхомъ одь ципеле тапкаше по зѣмљи-

„Ја већ нећу споминати и то, како мое слабо здрављ може бити неће моћи отрпѣти то купань, кое ми е доиста на убитакъ.“ — настави несрећный пѣсникъ далъ. „Али е вама не само мало стало за тимъ, што ћете ми животъ довести у опасностъ, него јошъ хоћете и да ми се сміе сва Лопухинка, кадъ мокаръ и грозничавъ поћемъ одавдѣ кући.“

Па опетъ ућути, молећи баръ за еданъ погледъ и едну рѣчь, али немилостива ђенералица викне најпосле нестрпљиво; „Хоћете ми ту јошъ да зановетате кошта? Нећете да престанете одмахъ тужити се?“

„Тако нека и спрамъ васъ буде Богъ милостивъ! —“ рече пѣсникъ изгубивши сваку надежду. „Ја ћу вамъ показати како Васъ любимъ а како ме Вы племенито награђуете за петъ година мое најискреніе и највѣрнѣе любви!“

На то брзо збаци са себе халѣину и шеширъ и поће кули.

„Чекајте!“ викне Долотовъ задржавајући га и окренувши се ђенералици. „Ја наравно могу пустити да се учини еднa будалаштина, али не и да човекъ самъ себе убиє. Допустите му метнути шеширъ на главу, ербо га може одмахъ убити дебелый бризакъ одь ладне воде, падајући му са тако велике висине на главу!“

„Та камо да ме хоће убити!“ викне Клечевъ и одтргнувши се одь Долотова поће вратима одь куле.

„Станите, Клечеву!“ рече удовица као великодушнo, па дигне шеширъ са земљ и да му га: „Метните га на главу!“

Клечевъ натуче шеширъ на очи и уће у кулу, ни неопазивши нити и погледавши на руку, кою му пружаше ђенералица. Долотовъ узме пѣсникову горњу халѣину, па погледавши на сатъ рече идући за кукавцемъ: „Ја ћу гледати да Клечевъ точно испуни што се захтѣва, башъ ако и знамъ да онъ ни безъ тога неће ни крочити съ мѣста.“

На то и онъ уће у кулу, па пѣсника, кои већ иђаше у другу непокривену собу, куда падаше ладна вода, опетъ задржи и скопча му фракъ до врата и замоли га да мало искриви главу на страну, како да бризакъ одь воде выше біе у леђа него у главу, а после му загрливши га подвикине: „Само се држите! Ја самъ увѣренъ да ће вамъ ова ладна илица пре помоћи него одмоћи. Ја ћу дати знакъ кадъ ће бити доста.“

Клечевъ му ћутећи и захвално погледајући га пружи руку и стане подь ладну воду прекрстивши руке преко леђа и на едномъ месту трпећи воду, одь кое му се сви удови смрзну као ледъ. Долотовъ отвори врата и викне удовици наполю: „Милуете ли гледати како човекъ топлога срца извршує злу ћудъ женске, коя нема срца?“

Ђенералица погледа Долотова огорчено и мрзећи на нѣга и равнодушно гледаше крозь отворена врата. Иза нѣ се виђаху главе свега друштва лопухинскогъ, кое се стекло на мѣсто, гдѣ ће се такво штогодъ знаменито догодити. Доста смѣшноме станю пѣсниковомъ зато се јошъ нико ни мало не насмія, већ свима га бјаше врло жао и свакиј се люћаше што удовица тако нема ни срца ни душе. Она пакъ сву гомилу прегледа поносито, па онда викне Клечеву: „Доста! Можете изићи. Кушань е свршено.“

Клечевъ погледа на Долотова и непомакне се съ мѣста, башъ ако и клецаше ногама и тресаше се савъ као у грозници.

„Съ допуштеньмъ! Јошъ еданъ минутъ и по“ — рече Долотовъ гледајући на сатъ. „Онъ мора, не Васъ, већ себе ради испунити све што има“

Удовица погледа Долотова попречно и изиђе изь куле. Долотовъ мане на Охватава да дође брже у илицу, па спреми топлу постелю, а Хунгерснотъ у истый махъ отрчи лѣкару и донесе рума и врелога чая.

Пошто прође еданъ минутъ и по, а Долотовъ затвори врата одь куле, па извуче изь воде укочена Клечева и скине му мокрый фракъ а навуче сувъ капутъ, па онда га узме подь руку и поведе га къ илици покрай стекавши се гледача, кои га сажалѣваху сви. Удовица хтѣде прићи му ближе, али е Долотовъ доста опорo отури рукомъ и рече: „Да неће бити болъ да му дате садъ мира? Најпре га вала сачувати одь зла, кое га може снаћи са назеба, а после га можете опетъ кушати, само ако и далъ усхтѣ слушати Васъ.“

Удовица слегне раменима и непроговори ни рѣчи, већ ћутећи отиде изь парка. Клечевъ е и непогледа, ербо имаћаше снаге и толико, да се одвуче до илице.

Читаве двѣ неделѣ дана лежаше пѣсникъ у грозници. Долотовъ се скоро еднaко налазаше кодъ нѣга. Сва Лопухинка разбираше како е кукавцу, кои е се тако яко тицаше, а Гончевску, немогаше нико гледати; нико съ нѣомъ непроговори рѣчи нити е ико хтѣде поздравити. Најпосле стане она и сама избѣгавати да се несастане са Лопухинчанима, ербо јој се ови баръ подсмѣваху ако не и вређаху е.

Кадъ болестникъ стане опетъ оздрављати, а сва Лопухинка долазаше му на посѣту, па и саме женске, наравно старіє. Долотовъ међутимъ добро гледаше да Клечевъ никакву вѣсть недобіє одь Гончевске. Међутимъ она само двапутъ занята за болестниково здрављ, на што јој е одговорено да му е хвала Богу болъ.

Долотовъ се непревари у рачуну, ербо пѣсникъ доиста у еданъ истый махъ оздрави и одь болести и одь любви спрамъ недостойне Гончевске; ладна га илица спасе. Грозна ћудъ удовичина, коя се не може ничимъ извинити, најпосле отвори Клечеву очи. Долотовъ га еднaко свомъ силомъ раздражаваше противъ удовице и доведе га до тога, да јој захвали на учествованю, кое е спрамъ нѣга имала докле е было болестанъ, и сасвимъ е разрѣши одь тога, што е по издржаноме кушаню дужна была поћи за нѣга. Клечевъ јошъ дода да се онъ сматра за недостойногъ нѣзине руке, ербо му е за време купаня криво было што е она тако немилостива, а и кадъ

МИЛАНЪ И МИЛКА.

(свршетакъ)

свршио купанъ, опазіо е да му любовъ справъ нѣ до-
яста выше ние башъ тако ватрена, да е ладна илица, на
кою га е она натерала, неможе угасити. Найпосле іой
у писму допусти да међу пописане болести, кое се по
Присничевомъ начину могу излѣчити, запише іошъ едну
болестъ, коя се по истоме начину може излѣчити, т. е.
„любовъ, delirium cordis vel febris amorosa.“ По собстве-
номъ искуству, вели, очевидно е да се та болестъ може
изъ корена излѣчити.

Примивши то писмо, ђенералица Гончевска одмахъ
отиде изъ Лопухинке.

Дужность беспристрастнаго извѣстителя принуђава
насъ додати како е брзое моралномъ и тѣлесномъ о-
здрављеню Клечевлѣвомъ много помогло іошъ нешто,
што е Долотовъ знао вѣшто употребити. Разумѣвши т. е.
о кушаню издржаномъ и болести Клечевлѣвой, Лиза е,
баронова сестра, пала была у несвѣсть и после и сама
одлежала неколико дана. Зато ние ни чудити се што е
Клечевъ, кадъ е првый путъ по оздрављеню изишао про-
ћи се, найпре отишао Лизи да іой захвали на нѣзи-
номъ участваню, а іошъ манъ е чудити се, што му е
врло мило было и дуже представляти оздрављеника, па
при томе шетати се са Лизомъ око парка и разговара-
ти се съ нѣомъ „о Шилеру, о слави, о любви.“

Тай разговоръ сврши се найпосле онако, као што
се обично такви књишки философійски разговори свр-
шуо. Съ концемъ т. е. Августа мѣсеца бароница Рабе-
добіе у скривитой сеоской цркви ново-медушкой име „го-
спођа Клечевлѣва.“ Сва е Лопухинка была на свадби,
коя е врло господски обдржавана.

Одъ осталь лица, коя смо познали у Лопухинки,
іошъ двое су учинили по природи, па се вѣнчали, но
текъ после свршеногъ лѣтованя и у вароши. То су бы-
ли дебелый Охватовъ, онай непомирљиви неприятель Ло-
пухинкинъ, са наймлађомъ господичномъ Ђлосовлѣвомъ,
Катариномъ Терентѣвномъ, коя се увѣкъ дивила свако-
ме мѣстанцу и дрвцету Лопухинкиномъ. Ямачно су раз-
личита мишлѣня, коя су по увѣраваню оны, кои се у то-
ме разумѣю, сасвимъ нужна за подпуну сређу, та два
лица едно съ другимъ помирила. Но опетъ е чудно што
е по вѣнчаню Охватовъ іошъ веђма викао на Лопухин-
ку, а и госпођа нѣгова веђ ю е манъ хвалила, ямачно
да бы се допала своме супругу. Но то іошъ ние іймъ
ништа сметало ићи свако лѣто у Лопухинку и тамо про-
водити га. А као што чуемъ, и господинъ Хунгерснотъ
тамо се и данъ данашній лѣчи одъ свога варљивогъ а-
петита онако исто као и пре.

Ђенералицу пакъ Гончевску нити е выше икадъ мо-
гао когодъ видити у Лопухинки нити о нѣой штогодъ
разабрати. Толико се по поговараню само зна, да е она
отишла у Варшаву и тамо се удала.

Долотовъ ние женѣнъ, а ямачно неће се ни женити.
Лѣти често свраћа къ своме пріятелю Клечеву као гостъ,
кои међутимъ тамо веђ выше лѣта са своіомъ женомъ
и дѣдомъ живи задовольно и сређно.

Овимъ се могу мои невѣруюћи читателѣи увѣрити
колико е истина што кажу да се ватрена любовъ може
врло добро излѣчити лядномъ илицомъ.

„Милане, я имамъ аманетъ да ово писмо и ово пор-
тре вама предамъ у руке, и нашао самъ за найпапетнѣ
да вамъ овде, гдѣ ће васъ званичанъ посао одма опетъ
забунити, предамъ. — Я немогу присудствовати читаню
тога писма ерѣ васъ волимъ као могъ сына; доцнѣ до-
ђите къ мени. Сада съ богомъ.“

Миланъ неслутѣи ни нашто, опрости се са старамъ
свештеникомъ; кога речи ние могао сасвимъ разумети.
Одвѣ артію у комъ е оно портре стаяло завѣсно, и види
нѣжный ликъ свогъ анђела. — Дражестна руменъ полети
узъ нѣгове образе — „гледай“ помисли у себи „она ми
до сада ние хтела ово портре нигда показати, а сада ми
шалъ и то съ писмомъ!“ портре мете у недра своя, а пи-
смо отвори и почне читати, неслушаюћи ништа далъ шта
онай злочинацъ говори, и како съ очаянѣмъ моли. Што
е выше читао све га е выше стра ватао. У половини
писма спусти главу на асталъ. Онъ ние выше осећао да
светъ око нѣга существуе. Хиляде жалостны мыслѣи
пролете крозь нѣгову збунѣну главу, и опетъ ние знао
шта да мисли. „Води ми тога съ очію!“ викне онъ пан-
дуру устаюћи брзо иза астала; потомъ шчепа капу и о-
де. „Оћу изъ нѣны уста да чуемъ ове речи —“ гово-
ріо е онъ у себи идући брзо своіой кући — „оћу да ви-
димъ есу ли іошъ онако лепа она мала уста кадъ ова-
ко лажу. Оћу да се увѣримъ стои ли іошъ она нѣжна
невиность на нѣномъ лицу, коя ми се вальда чинила;
есть, я е морамъ стићи, я морамъ іошъ еданпуть види-
ти сузе у нѣнимъ очима.“

Онъ нигди ние мира имао. Онай старый свештеникъ
све му е пореду изпричао, са сузнымъ очима тѣшію га
е и упућивао га на време, кое е кадро све да излечи.
Све е бадава было! Миланъ е тога истогъ дана на
еднимъ добримъ сремскимъ колима путовао у Карловце,
Сунце, невѣрно сунце, и оно га изда, и збогъ уморны
кона морао е у средъ пута превоћити. Те исте ноћи у-
тече онай злочинацъ, кога е онъ испытывао, и потеря су-
тра данъ юрећи га убіе у Мокромъ-лугу; тай злочинацъ
погинуо е у онай истый сатъ, кадъ е Миланъ са своимъ
колима спуштао се Карловцыма низъ Банстоль. Предъ
нѣимъ подалеко на путу стаяла су една кола, и кочіашъ
привезивао е сломљену осовину, а две уцрнимъ альинама
женске седице су поредъ пута. „То су оне!“ помисли од-
ма Миланъ и осети како му нагло срце куца у прсима. „О-
но е место несређно!“ рекне кочіашъ показуюћи предъ
собомъ поломљена кола. „Онде, на ономъ истомъ месту,
убили су крадљивци едногъ трговца, когъ самъ я возіо.
И садъ ме вата грозница кадъ помислимъ на онай данъ.“
Миланъ се савъ стресе на те речи. Сво казиванъ оно-
га злочинца ту му се живо представи предъ очима. И
садъ се текъ увѣри да е све оно истинито. Прстенъ о-
нога злочинца когъ е у оной забуни на свомъ прсту за-
боравіо, и когъ е текъ на путу примѣтіо, хтео е да ски-
не да баци, и хтео е да доброгъ Сремца и далъ што о
томъ пыта, али све е то заборавіо, кадъ чуе еданъ
гласъ, кои нѣгово име виче. То е быо гласъ Милке. Она

га јоште изъ далека познала, и съ радостнимъ чертама лица у сретанъ му изашла. „Я четрчимъ за вама као што е Шандоръ трчао“ рекне Миланъ слазећи съ кола — „Я самъ радъ само да чуемъ изъ ваши уста да су све оне ваше речи обмана биле.“ „То нећете нигда ни вы нити ко другій изъ мои уста чути“ одговори Милка пружајући му обадве руке. Еднимъ њнимъ искренимъ погледомъ сва лютња Миланова была е свладана. У најнѣжнѣмъ разговору доведе га она својој майци; коя нит' беше склона да се лоти, ни да се радуе овомъ случаю; она нѣ знала шта ће предузети. На еданпутъ врисне Милка и пусти руку Миланову у кою се беше неко време загледала. „Одкудъ вама прстенъ могъ отца?“ рекне далъ изнемоглимъ гласомъ, и погледа са чудноватомъ озбиљношћу на Милана. — Удовица Селанића пребледи, кадъ позна прстенъ свога мужа. Све сумњъ пролете јој крозъ главу. Текъ сада Милану се обясни приповеданъ оногъ злочинца, и као некій тежкій каменъ да е са срца свалио, кадъ е приповедіо историю тога прстена. — „Ово е оно исто место Милка гдѣ е твой отаць погинуо“ рекне Миланъ при свршетку свогъ жалостногъ казиваня жалостно гледећи на сузе које су низъ њне образе текле — „Ово е она иста стаза којомъ е онај разбойникъ съ новцима твогъ отца утекао. Све што се догодило то е све непонятна людска судба наредила.“ — Садъ се умеша у разговоръ и онај Сремацъ, и приповеди све како е било. Онъ одведе јѣ све на еданъ брежчићъ удалънъ одъ пута; и покаже имъ еданъ гробъ кога беше трава обрасла. „То е гробъ онога трговца што е погинуо!“ рекне Сремацъ; и разплакана удовица и њна кћи са горкимъ и гласнимъ ецанъмъ целивали су ту землю, а Миланъ е стајо гологлавъ выше њи, сматрајући са скрушенимъ срцемъ ово позоръ. Той жалости и плачу нѣ свршетка было.

Миланъ е стајо замишљѣнъ неко време. Онъ е пропратио у мислима цело приповеданъ онога злочинца, и опомене се да му е говорѣнъ о кожномъ сандучићу у комъ су новци были, рекао да е подъ неку плочу метуо. Онъ остави оне плачуће на гробу; Сремацъ му покаже страну којомъ е разбойникъ бегао докъ га нѣ испредъ њіови очію нестало. Миланъ оде онимъ трагомъ, и после дугогъ одсуства поврати се опетъ натрагъ. Звезда њгове судбине, коя га е дотле пратила, нѣ га ни ту оставила. Онъ е носио подъ пазуомъ еданъ малый кожный сандучићъ, на комъ се познавало да е было пригнѣченъ у некој руни каменомъ. — — —

Текъ у првој гостилници буде тай ковчежићъ отворенъ, у комъ е поредъ скупоценогъ женскогъ накита, лежала невредима една пљоснаста кутія са 250.000 форинти сребра у крупнимъ банкма. — — —

Десетъ месецій после тога, была е пуна гостию поновљѣна кућа Селанића у Банату. Подъ прозорима свирале су две музике на изредъ. У великој сали те двокатне куће седіло е преко 150 душа светчано обучени за ручкомъ. У зачелю између Милана и Милке седіо е онај старый бачкій Свештеникъ, кои е пре неколико сатій то двоје срећны предъ олтаромъ благословіо и вѣнчао. Удовица Селанића седіла е до свое кћери. Сре-

ћомъ и задовољствомъ свога единогъ детета тѣшила се она за изгубљѣнимъ мужемъ. Пѣсме и „млогая лѣта“ ориле су се едно за другимъ. Старый бачкій Свештеникъ чув јошть еданпутъ изъ уста Миланови, ону незаборављѣну песму: „Сей день вѣоже сотвори господь, возрадуемся и возвеселимся воиъ.“ После тога веселя разишли су се гости, али песме, весель, задовољство, срећа и напредакъ остали су у кући Селанића.

Читатель, кога путь нанесе преко Банстола, види ће у брегу подалеко одъ пута еданъ великій мраморскій каменъ са надписомъ. То е гробъ Милкиногъ отца, гди она често съ майкомъ и Миланомъ долази. До скоро на путу исподъ тога споменика седіо е еданъ несрећный просіякъ, коме су се обадве руке биле сасвимъ осушили, и ноге му се згрчиле. То е было несрећный Бенда. — За Шандора само се толико зна, да е после несрећногъ свршетка маџарске револуцие у Цариградъ утекао, онъ се нѣ хтео свое вере одрећи, него е као простъ матрозъ, на едной енглеской лаћи у Америку отишао.*)

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

— Привременый Попечатель Финансіе г. Ал. Я. Ненадовићъ потврѣенъ е за дѣйствиелногъ. Предсѣдатель Врх. Суда г. Рая Дамяновићъ и првый княжескій аџутантъ г. Живо Давидовићъ указомъ Њгове Свѣтлости постављѣни су за Членове Совѣта.

— За Предсѣдателя Врховногъ Суда постављѣнъ е г. Цветко Раіовићъ Членъ Врх. Суда, а за Члена Врх. Суда постављѣнъ е г. Коста Магазиновићъ Управитель Вар-Београда.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Телеграфска депеша изъ Варшаве одъ 3. Дек. гласи: „16. Новем. предао се Карсъ генералу Муравиеву. Савъ гарнизонъ са Муширомъ Васиѣмъ-пашомъ, генераломъ Вилияномъ и са цѣлимъ њговимъ штабомъ, и са јошъ 3 Паша, у рускимъ су рукама као заробљѣнници.

— Изъ Цариграда јавлюю: да генералъ Муравиевъ тѣди се да са своимъ прокламаціяма Черкезе, Мингрелце и Абхазе на руску страну приволи. Генералъ Вилиямъ кои Карсъ брани произведенъ е у чинъ Мушира. (Онда о паденію Карса нѣ се јошъ знало у Цариграду). Збогъ скупоће ране фесови су покупили.

Поправка: У прошломъ листу јавилъ смо да е продужѣнъ „Ладне Илице“ изъ 186. броя „Србскій Новина“ а треба да буде изъ 136. броя.

*) Читательи ће и сами при другой части ове приповедке на много места примѣтити неку празнину. Томе е узрокъ што смо целу историю Шандора и Бенде, и други неспоменути околности и лица морали възоставити.

WWW.UNILIB.RS

— Ц. кр. аустр. посланикъ при Петербуршкомъ двору грофъ Естерхази, 5. т. м. одпутовао е изъ Беча у Петербургъ; као извѣстно говори се да е онъ однео предложена мира цару Александру, на која предложена склонѣни су и посланици западни сила у Бечу.

— „Милитеръ Цте.“ являюћи о падению Карса пише слѣдующе: „Анадолскій градъ Карсъ, после дуге обране предао се 16. Новем. генералу Муравіеву. Муширъ Васифъ-паша, осамъ другій паша, тако и генералъ Виліамъ са целимъ гарнизономъ градскимъ буду заробљени. Овай ће догађај азіятскомъ рату, ако се продуженъ истогъ по овомъ зимњемъ времену јошъ чинити узможе, сасвимъ другій видъ дати, и Русе у станъ поставити, да са много већомъ силомъ противъ Омеръ-паше могу ступити. Омеръ-паша јошъ еднако налази се са Ферхадъ и Османъ-пашомъ, и тунезцима подъ Мустафа-пашомъ у Сугциди, а Селимъ-паша, кои е у нужди бывшемъ Карсу у помоћъ био пошао, изъ непонятногъ заиста узрока, само е до Хасанкале дошао. Привидный маневръ Омеръ-и Селимъ-паше што су Муравіеву са стране трудили се доћи и напасти га, и тиме га одъ Карса одвратити, садъ е судбиномъ истогъ града осуећенъ, и садъ се може узети, да ће Муравіевъ у Кутаи налазећегъ се генерала Бебутова са войскомъ довольно снабдѣти, и тымъ га у станъ поставити, да Омеру и његовой одъ 26.000 люди войсци засупротъ стане. докъ ће међутимъ самъ Муравіевъ на Селима, кои едва 15.000 люди подъ собомъ има, ударити и Ерзеруму почети претити. Обе су руске войске сада Карсомъ и одавде саюзомъ са Ардаханомъ и Ахалчиномъ, съ лађа покривене. Садашня се руска войска на Кавказу састои изъ 95.000 добронаучени солдати. — Ова способна войска неће се задовољити са освоєнѣмъ Карса, већъ ће по свой прилици и на непријателя почети нападати; тако баръ писма являю, која изъ Варшаве стижу.

Друга писма изъ Трапезунта являю: Да е прве недељъ Новем. месеца у Карсу военый савѣтъ држанъ, при њемъ е прилици познатый Исмаилъ-паша, (мадаръ Кмети) явио, да ће лично у Хасанкале, у логоръ Велли и Селимъ-паше отићи, и њи приклонити да са своимъ войскама Карсу у помоћъ притеку. Ако се онъ до 4. Нов. предъ Карсомъ неукáže, то ће бити знакъ, да се граду выше помоћъ дати неможе, и да одма мора се уговоръ съ Русима заключити о предаи града. Остале турске паше на ово су предложенъ пристале, и Вазифъ и Виліамъ-паша, као новонаименовани Фелдмаршали, даду Исмаил-пашу писмену заповѣсть, управљѣну на Селимъ-пашу да овай одма граду у помоћъ притече. — Но познато е да Селим-паша овой заповѣсти не слѣдовао. О операціама Омер-паше у Колхису различите се вѣсти разносе. Новине цариградске являю, да е већъ предъ Кутаю доспѣо; њмачке новине и неке бечке являю напротивъ. Хамбургске новине увѣраваю, да е Омер-пашу едво одѣленъ руске войске у Редуткали обколикко. Истина е пакъ, утолико, да е Омер-паша, збогъ оскудости у путнимъ средствама, свой маршъ морао уставити, и да

се њгова войска у свомъ, добивенимъ боємъ кодъ Ингура, заузетомъ положению утврђава.

„Ест. Цте.“ доносе изъ „Таймса“ еданъ члавакъ о преговорима за миръ, кои у краткомъ изводу овако гласи: Аустрија позива западне силе, да известна условія у разсуженъ узму, на која ако мы пристанемо, она ће, вели, иста онда Русіи предложити, примѣчаваюћи притомъ, да ће у случаю, ако Русіа ова условія одбади, дипломатска сношењія съ њоме прекинути. Ова условія гласе: да се Русіа одрече свогъ права на искључително покровителство надъ Грчкомъ црквомъ, у Турској; да се црно море преобрати у само трговачко море, и, са саизволенѣмъ своју страна, да се изъ њѣга изкључе убойне лађе своју народа; да Русіа одъ бесарабске земљъ толико уступи, колико е нужно, да се осигура свимъ народима слободна пловидба по Дунаву; да се све тврдинѣ на обалама Црногъ мора сруше, и намера, Аландске острове утврдити, да се за навекъ одбади.“

— Писма изъ Колхиса „Мил. Цте.“-у доносе: да Омер-паша не се јошъ одъ морске обале удаліо. Главна њгова войска повратила се у Редут-кале, а оставіо е само едну предстражу одъ 1200 войника на ушћу Чеченхале у Ріонъ, да мотре на движеніе руске войске у Кутаи. Омер-паша изчекивао е изъ Цариграда на средства која су потребна за марширанъ войске, али не ништа добио. Военый министеръ Решди-паша послао му е 30 дунђера, да му направе мостъ преко Ріона за войску, кое е Омер-паша одма као неупотребителне натрагъ опреміо. Турски нови солдати кои се регрутираю, ставляю се у енглеско-турске легіоне, и тиме Турска уштеди толико, што ій нерани и неодева; али тиме Енглеска све већу властъ добила. Упливъ енглескогъ посланика лорда Редклифа яко се осећа у Цариграду, и збогъ тога, врло е могуће да ће са францускимъ посланикомъ у неспоразуменъ моћи доћи. Слава францускогъ оружја у Криму на Алми, гдѣ су Енглези подчинѣну ролу имали, задала е рану поносу енглескомъ. Енглеске новине „Таймсъ“ раде су да то са тымъ загладе што сада жестоко противу Пелисіа вичу; а пре бы имале те новине места да благодаре Французима, кои су подъ Боскеомъ, кодъ Инкермана спасли енглеску войску одъ пропасти. Те исте енглеске новине вичу противу маршала Пелисіа што не изъ Крима до сада Русе истерао.

— У Варшавској депеши нестои ништа о бѣгству мађарскогъ бегунца Кмети; али по извѣстіама гдикон новина може се заключити, да се Кмети јошъ 1. Нов. са едво двадесетину коняника кои су по свой прилици опетъ были сви Маџари и Поляци, крозъ руске страже гди су најређе и најслабѣъ были протукао и побегао. Ђр тога дана (1. Нов.) био е последњи јуришъ изъ Карса; при којој прилици утекао е Кмети, кои е по свой прилици о томе бѣгству био у договору са пашама у граду; еръ сви су были увѣрени да се мораю предати, све оне друге паше што се предаду, сматра ће Руси као обичне заробљенике у рату, и поступа ће са њима са свакомъ човечномъ брижљивостѣу. Кмети пакъ и друге бегунце кадъ бы Руси уватили, по уговору са Аустриомъ, као

нѣне бегунце, предали бы они Аустрији гди бы се они, не као у рату заробљени, него као кривци сматрали.

— Извѣстно недоносе јошъ ни едне новине колико е у Карсу, войника было. По рачуну старій извѣстїя може се узети између 12 до 15 хиљада. Карсъ е врло јака тврдиња, и нѣгово падение повући ће за собомъ већа и важнїя слѣдства него што смо се надали. Пријатељи мира радују се падениу Карса, еръ држе да ће сада Русїя съ честїу моћи пристати на предложена мира, шта выше, може и млога зактеваня одобрити а да се опетъ сматра да ни една ни друга рать водећа страна не посрамљена.

— Изъ Крима нема готово никаквы важны новостїй. Руси довршили су своя утврђеня на сѣверной страни, и само по кадъ кадъ пуцаю на јужну страну Севастополя. Саюзници пакъ подигли су 27 батерїя са свое стране. На обадвема странама удвоили су свое страже; у полю честе и многобройне патруле непрестано тамо амо тумараю. И по свой прилици мале битке трая ће целе зиме по Черной.

— Изъ Крима маршалъ Пелисїе явля: да су Руси 26. Нов. кодъ Рукусте и Саватке са 1000 пѣшака и 500 коньика ударили, и да су се Руси после жестокогъ боя кои е читавъ сатъ траяо опетъ патрагъ у свой станъ повукли.

— Аустрија умалыва знаменито свою войску, и доводи е на обичный брой као да нигде рата нема. О томе и дипломати и новине различито говоре и мисле. Едни говоре да е Аустрија увѣрена да ће се скоро миръ заключити, и да ће за далъ воденъ преговора, довольни быти нѣни совѣти, предлаганя, и неутрално положенъ остали држава, да се миръ поврати. Пробитачна политика Аустрије узрокъ е те остале државе осимъ ратујући сила, уживаю подпуни миръ. Кадъ бы Аустрија или Прайска оставиле досаданю политику и изашле изъ свое неутралности, онда може быти ни една државица у Европи небы могла изванъ домашая рата остати; и онда бы се отворио европскїй светскїй рать, коме ни еданъ дипломатъ небы могао свршетакъ прорећи. Другїй пишу: да Аустрија за то умалыва сада свою войску, да бы съ тѣме умалила трошкове свое, како бы на пролеће ако Русїя непристане на нѣна предложена, съ већомъ снагомъ могла противу нѣ ступити, и по ланьскомъ уговору са западнымъ силама, принудити е, да прими условїя мира.

— Изъ Цариграда „Естер. Цг.“ саобштаваю телеграфску депешу: Да су се неке сметнѣ и препоне повиле у плану о правленю гвозденогъ пута изъ Цариграда у Београдъ. Енглези настоѣ са своимъ снагомъ, да се гвозденый путь изъ Цариграда не у Београдъ него преко Салоника крозь Тесалию и Епиръ къ мору прави. Султанъ е 50 милиона гроша одредїо, да се дугови Харема изплате. Четири енглеске регименте коньяника дошле су у Балаклаву.

— Телеграфираю изъ Смирне одъ 24. Новем. да се између енглеско-турски башик-бозука на едномъ превозномъ пароброду, распра догодила. Познатый богатый Србинъ изъ Трста Гопчевићъ, враћа се са своимъ лађама

изъ азовскогъ мора, несвршивши ништа одъ свогъ посла.

— Русїя чини еданъ займъ одъ 50 милиона рубала у Хамбургу. Енглеске новине говоре да ће се три части тога займа у Берлину, а оно друго текъ у Хамбургу и Амстердаму скупити.

— Енглеске новине „Гералдъ“ овако пишу о Карсу: „Одъ едногъ края Азіе до другогъ, падение Карса избрїсаће онурадость и упечатленїе, кое е учинила вѣсть о тако названомъ неистинитомъ разореню Севастополя. После кога разореня остали смо опетъ у Криму у ономъ истомъ старомъ положеню. У Азіи пакъ Севастополь незначителенъ, нико у Азіи пре годину дана не ни чуо за Севастополь, али Карсъ то е име исторично и старо. То ће на све народе у Азіи јако дѣйствовати. Садъ ћемо многобройни тамошнїи народи казати: Енглези, Французи и Турци сѣдинїни, съ нуждомъ и трудомъ едну часть Севастополя когъ су сами Руси бранили, освоише; а Русїя сама узела е Карсъ, когъ су Турци и Енглези бранили. Како ћемо сада моћи нашу войску изъ Индіе довести кадъ ће опетъ нашъ неприятель на граници тамо замѣштелства чинити, као што е чинїо јошъ пре афганистанскогъ рата. Француска нема никаквы интереса на игри у Азіи, Француска нема никаквогъ царства у источной Индіи да чува. Зато Енглеской требало е да е было то найсветїя и найпреча дужность да чува тай ключъ Азіе. — Карсъ е пао, и ратованїе одъ ове године свршусе са срамотомъ Енглеске. Кадъ бы Богъ дао да то буде наша последня срамота.“

— За ц. кр. аустр. привилегирано „кредит-заведенїе“ уписано е 644,666.000 фор. ср. и јошъ бы се толико уписало, да се не уписиванїе пресеколо, ербо потребно е было имати за ту радню само 20 милиона, а оно несоразмѣрно много прешло е ту суму.

О Г Л А С И.

— У дућану кодъ подписаногъ налази се на продаю найфнїи сапуна, мирисавы зейтина и помада изъ енглески фабрика, а нарочито мирисавы водица парижкогъ хижњанскогъ друштва, кое нигде нису овамо на продаю донешене, и кое, (съ неколико капльница у чаши воде умивајући се) подмлађую кожу на рукама и образу.

ТАНАСИЕ СТОЯНОВИЊЪ

Берберинъ обитава на Теразіама у кући г. А. Симића.

Како ће овы дана делижансъ полазити, съ учтивомъ молбомъ опоминїмо гг. скупителъ и предбройнике у окружїяма да намъ по истомъ неизоставно за прошла теченїя, кои имаю јошъ плаћати, новце пошало. А тако исто и за у будуће докле ко жели овай листъ држати, нека по истомъ делижансу предплату пошаль, цена е месечно еданъ цванцикъ.

Течай новаца: среб. 113½; дук. 5 фор. 5 кр. банкїй.